

Tüm aile çevresine toplanır.

Zorla boyun eğdirilen yaratık yere yatırılır.

Yaşlılar ve gençler bir arada ellerini koyunun üzerine ya da bıçağı tutan babanın elinin üzerine koyarlar.

Hızlı bir bıçak darbesinin ardından hayvanın yaşamı kumun üzerinde nabız gibi atar.

Kurban sunusu yerine getirilmiştir – bir sonraki yıl tekrarlanıncaya kadar.

“Kurban Bayramı’nda” –*Eyd el-Adha*– Müslümanlar dört bin yıl önce meydana gelmiş olan bir Kutsal Kitap olayına işaret ederler; bu olayda Tanrı, İbrahim’in oğlunun yerine ölmesi için bir koç sağlamıştı.¹⁸³ Kuran bu klasik öykünün kısa özetini şu sözlerle tamamlar: “Biz (İbrahim’e) **büyük bir kurbanlık** vererek onu(İsmail’i) **kurtardık.**” (Sure 37:107)

Bu dramatik öykünün önemini tam olarak anlamak için Yaratılış kitabına geri dönelim.

İBRAHİM

İbrahim¹⁸⁴ günümüzde Irak adını taşıyan Ur ülkesinde M.Ö. yaklaşık 2000 yılında dünyaya geldi. Adem’in soyundan gelen her insan gibi o da günah doğası ile doğdu. İbrahim, putlara tapınanlar arasında büyümesine rağmen, tek gerçek Tanrı’ya iman eden biri oldu. İbrahim, bugün pek çok insanın aksine, anne-babasının inancı ne olursa olsun, onların inancına bağlı kalması gerektiğini düşünmüyordu.

İbrahim de Habil gibi, Tanrı’ya, kurban edilen hayvanların dökülen kanları aracılığıyla tapınarak yaklaştı.

İbrahim yetmiş beş, karısı altmış beş yaşına geldiklerinde, RAB ona görünerek şöyle dedi:

*“Ülkeni, akrabalarını, baba evini bırak, sana göstereceğim ülkeye git. **Seni büyük bir ulus yapacağım ve seni kutsayacağım.** Sana ün kazandıracağım, bereket kaynağı olacaksın. Seni kutsayanları kutsayacak, seni lanetleyeni lanetleyeceğim. **Ve yeryüzündeki tüm halklar senin aracılığınla kutsanacak.**”* (Yaratılış 12:1-3)

Tanrı, İbrahim’den yeryüzündeki tüm uluslar için aracılığıyla kurtuluş sağlayacağı *“büyük bir ulus”* yapacağını vaat etti. Bu ulus, *“büyük”* olacaktı, ama *sayıca* değil, sahip olacağı *önem* açısından büyük olacaktı.

Bu yeni ulusun gerçekleşmesi için Tanrı, İbrahim’e ve çocuğu olmayan karısı Saray’a onların soylarına –henüz hiç çocukları olmamasına rağmen– vermeyi vaat etmiş olduğu bir ülkeye doğru yola çıkmalarını buyurdu.

İbrahim, Tanrı’nın görünürde gerçekleşmesi imkansız gibi olan bu vaatlerine nasıl karşılık verdi? İbrahim Tanrı’ya güvendi ve itaat etti, baba evini bıraktı ve bugün İsrail ve Filistin olarak bilinen Kenan ülkesine doğru yola çıktı.

İBRAHİM’İN İMANI

İbrahim Kenan’a vardıktan sonra Tanrı, ona şöyle dedi: *“Bu toprakları **senin soyuna vereceğim.** İbrahim (Avram) kendisine görünen RAB’be orada bir sunak yaptı.”* (Yaratılış 12:7)

Tanrı’nın vaadi, o ülkenin koşulları düşünüldüğünde insanı şaşırtıyordu, çünkü Kenan ülkesinde birbirlerinden farklı, çok sayıda insan grupları yaşamaktaydılar. İbrahim ve soyu bu ülkeye nasıl sahip olabilirlerdi? Onun ve karısının soyu yoktu.

Yaşlı bir çiftin uzak bir ülkeden sizin ülkenize ziyaret amacı ile geldiğini gözünüzün önünde canlandırın. Ülkenize geldikleri zaman, bu yaşlı çiftte şunları söylersiniz: *“Bir gün siz ve soyunuz bu ülkenin tamamına sahip olacaksınız!”* Yaşlı adam güler ve size şöyle der: *“Çok komik doğrusu! Ben bir soya bile sahip değilim! Ben yaşlı bir adamım; çocuklarım yok ve karım kısır ve siz bana benim soyumun çoğalacağını ve bu ülkeye sahip olacağını söylüyorsunuz! Siz hasta mısınız?”*

İşte Tanrı’nın İbrahim’e vermiş olduğu vaat insanı böylesine hayrete düşürecek türden bir vaatti. İbrahim’in bu vaade verdiği tepki nasıldı? Kutsal Yazılar, onun *“Rab’be **iman ettiğini** ve Rab’bin bunu ona **doğruluk** saydığını”* bildirirler. (Yaratılış 15:6) İbrahim, Tanrı’nın vaadine bir çocuğunkine benzer bir iman ile iman ettiği için Tanrı bu imanını ona doğruluk saydı. İbrahim öldükten sonra Cennette RAB ile sonsuza kadar yaşayacaktı.

Orijinal İbranice metinde, “*iman etti*” sözcüğünün karşılığı, *aman*’dır ve “*Amin!*” ifadesi bu sözcükten gelir; “Öyle olsun!” ya da “Söylenilen güvenilir ve gerçektir!” anlamına gelir.

Bu önemli noktayı lütfen gözden kaçırmayın; *Rab’be iman etmek*, O’nun bildirdiğini işitmek ve yürekten inanarak “Amin!” karşılığını vermektir. Bu iman, Tanrı ile ilişki kuran bir çocuğun imanı kadar saf ve kuşku duymayan bir imandır. Tanrı’nın Sözü’nü gerçek olarak kabul edip etmediğimiz, eylemlerimiz aracılığıyla beli olacaktır. İbrahim’i imanı, zor olan yolu seçmesi aracılığıyla doğrulandı; İbrahim RAB’bi izlemek için babasının inancına sırt çevirdi.

“İbrahim Tanrı’ya iman etti ve böylece aklanmış sayıldı ve İbrahim’e Tanrı’nın dostu dendi.” (Yakup 2:23)

İbrahim, Tanrı’nın dostuydu, çünkü Tanrı’nın Sözü’ne inandı. Ancak yine de bu durum, İbrahim’in Tanrı’ya her zaman yaşamının her alanında güvenmiş olduğu anlamına gelmez. Tanrı onun yasal olarak mükemmel bir biçimde doğru olduğunu duyurdu, ama İbrahim günlük yaşamındaki eylemlerinde mükemmel değildi. Kutsal Yazılar, peygamberlerin günahlarını ve hatalarını gizlemezler.

İSMAİL

İbrahim ve Saray, Kenan ülkesinde göçebe olarak yaşadılar, çadırlarda oturdular, bir yerden bir yere hareket ederek yaşamlarını sürdürdüler. Zaman içinde İbrahim’in sürülerindeki hayvanlar çoğaldıkça çoğaldılar.

Tanrı’nın İbrahim’i büyük bir ulus yapacağına ilişkin verdiği vadin üzerinden on yıldan fazla zaman geçmişti. Şimdi İbrahim seksen altı, karısı ise yetmiş altı yaşına gelmişlerdi ve hala hiç çocukları yoktu. Eğer soyu olmazsa İbrahim büyük bir ulus haline nasıl gelecekti? İbrahim ve karısı, Vaadini yerine getirmesi için Tanrı’ya “yardım etmeye” karar verdiler.

İbrahim ve karısı, RAB’bin Kendi Planını Kendi Zamanında gerçekleştirmesini beklemek yerine, sağ duyularına ve yerel kültürlerine uygun olarak hareket etmeyi tercih ettiler. Saray, Mısırlı cariye kız Hacer’i kocası İbrahim’e verdi; İbrahim Hacer ile yatacak ve böylece bir çocukları olacaktı. Hacer, İbrahim’e bir oğul doğurdu, adını *İsmail* koydular.

Aradan on üç yıl geçti, İbrahim doksan dokuz yaşına geldiğinde, Her Şeye Gücü Yeten Tanrı, İbrahim’e göründü ve ona karısı Saray’dan bir oğlu olacağını söyledi:

“İbrahim yüz üstü yere kapandı ve güldü. İçinden, ‘Yüz yaşında bir adam çocuk sahibi olabilir mi?’ dedi. ‘Doksan yaşındaki Sara doğurabilir mi?’ Sonra Tanrı’ya, ‘Keşke İsmail’i mirasçım kabul etseydin!’ dedi. Tanrı, ‘Hayır, ama

karın Sara sana bir oğul doğuracak, adını İshak koyacaksın' dedi. 'Onunla ve soyu ile antlaşmamı sonsuza dek sürdüreceğim. **İsmail'e gelince, seni işittim. Onu kutsayacak, verimli kılacak, soyunu alabildiğince çoğaltacağım. On iki beyin babası olacak. Soyunu büyük bir ulus yapacağım. Ancak antlaşmamı gelecek yıl bu zaman Sara'nın doğuracağı oğlun İshak ile sürdüreceğim.**' (Yaratılış 17:17-21)

İSHAK

Tanrı, vaadini yerine getirdi. Doksan yaşındaki Sara İbrahim'e bir oğul doğurdu, adını *İshak* koydular.

"Çocuk büyüdü. Sütten kesildiği gün İbrahim büyük bir şölen verdi. Ne var ki Sara, Mısırlı Hacer'in İbrahim'den olma oğlu İsmail'in alay ettiğini gördü." (Yaratılış 21:8-9)

İsmail Tanrı'nın İshak ile ilgili planını takdir etmedi; Tanrı, dünyaya gerçeğini iletmek ve kurtuluşunu sağlamak amacıyla kuracağı ulus için İshak'ı kullanacaktı. İsmail, Tanrı'nın bu planını takdir etmek yerine üvey kardeşi İshak ile alay etti. Bu durumun neden olduğu gerginlik o kadar büyüdü ki, İbrahim sonunda İsmail'i ve Hacer'i göndermek zorunda kaldı. Oğlu İsmail'i çok seven İbrahim için bu olay çok acı veren bir tecrübe oldu.

"Ancak Tanrı İbrahim'e, 'Oğlun (İsmail) ile cariye (Hacer) için üzülme' dedi. '...çünkü senin soyun **İshak ile** sürecektir.' Çocuk (İsmail) büyürken Tanrı onunlaydı. Çocuk çölde yaşadı ve okçu oldu. Paran Çölü'nde yaşarken annesi ona Mısırlı bir kadın aldı." (Yaratılış 21:12, 20-21)

RAB'in söz vermiş olduğu gibi, İsmail Tanrı'nın pek çok şekilde bereketlemiş olduğu büyük bir ulusun babası oldu. Ancak RAB yine de İbrahim'e, dünya için sağlayacağı kurtuluşla ilgili antlaşmayı "*İshak ile*" yerine getireceğini net bir şekilde belirtti.

İSRAİL

Daha sonra İshak evlendi ve Esav ile Yakup adında ikiz oğulları oldu. Tanrı, "*Bundan böyle adın **İsrail** olacak*" (Yaratılış 35:10) diyerek Yakup'a sonunda yeni bir ad verdi. Yakup on iki oğula sahip oldu, Tanrı, Musa'nın zamanında İsrail'in on iki oymağının ataları olan bu on iki oğuldan bir ulus organize etti. RAB, İbrahim, İshak ve Yakup'un bu soylarını "*Kendi seçilmiş halkı*" olarak adlandırdı.¹⁸⁵

Tanrı neden *onları* seçti? Onlar diğer uluslardan daha mı iyidiler? Hayır. Aslında Tanrı onlara, "*sayıca öbür halklardan **az** olduklarını*" (Yasanın Tekrarı 7:7) söyledi. RAB, bu zayıf, güçsüz ve küçümsenen İbrani halkını seçti, çünkü Tanrı, tamamlamayı

planladığı kurtuluşunda hiçbir insanın çabasının olmamasını ve hiç kimsenin övünmemesini istiyordu.

Tanrı, bu şekilde çalışmaktan zevk alır.

*“Dünyanın önemli gördüklerini hiçe indirmek için dünyanın **önemsiz, soysuz, değersiz** gördüklerini seçti. Öyle ki, **Tanrı'nın önünde hiçbir insan övünemesin.**” (1. Korintliler 1:28-29)*

BİR HABERLEŞME KANALI

Tanrı, bu yeni ulus aracılığıyla mesajını yeryüzünün dört bir yanına ulaştırmayı tasarlamıştı. Tanrı, radyo ve televizyon henüz ortada yokken, bu “haberleşme kanalı” yarattı, ama Tanrı'nın haberleşme kanalı radyo ve televizyondan daha fazla etkili olacaktı. Bu ulusun arasındaki tek gerçek Tanrı'nın kudretli işleri, tüm dünyada işitilecekti. Örneğin, Kutsal Yazılar'a bakacak olursak, Kenanlı bir kadının şu tanıklığının yazılı olduğunu görürüz: *“Mısır'dan çıktığınızda, **RAB'bin** Kızıldeniz'i önünüzde nasıl kurduğunu **ışittik... Tanrınız Rab, hem yukarda göklerde hem de aşağıda yeryüzünde **Tanrı'dır.**” (Yeşu 2:10-11)***

Tanrı ayrıca bu ulustan *Kutsal Yazılar'ı* yazacak olan *peygamberleri de* seçecekti.

En önemlisi ise, dünyaya bereket kanalı olacak olan bir *Soyu* Tanrı yine bu ulus aracılığıyla sağlayacaktı. Daha önce görmüş olduğumuz gibi (16. bölümde), bu Soy, bakire olan, yoksul bir Yahudi genç kızdan doğmak için göklerden gelen, *kadının vaat edilen Soyundan* başkası değildi.

Bizler onaylasak ta onaylamasak ta bu eski ulus, Tanrı'nın gerçeğini ve sonsuz bereketlerini yeryüzündeki her ulusa sunabilmek için *Tanrı tarafından* kurulmuş olan bir haberleşme kanalıydı. Ve her şey, RAB'bin İbrahim'e baba evini terk etmesi ve Kenan diyarına gitmesini söylemesiyle başladı.

Tanrı'nın İbrahim ile yaptığı büyük antlaşmanın iki önemli kısmı vardı:

- 1) *“Seni **büyük bir ulus** yapacağım ve kutsayacağım...”*
- 2) *“Ve **yeryüzündeki tüm uluslar** senin aracılığınla kutsanacaklar.”*

Tanrı'nın sevgisi yalnızca tek bir özel grup ile sınırlı değildir. Tanrı yalnızca İbrahim'i ya da İsrail'i bereketlemek istemedi. O'nun şefkat dolu yüreği, *“yeryüzündeki tüm insanları”* özler. Eski Antlaşma, Tanrı'nın yeryüzündeki tüm uluslara ve dil gruplarına Lütü'nu sunmak için sayıca az ve dik başlı İsrail ulusunu kullandığını anlatan öykülerle doludur.¹⁸⁶ Tanrı'nın, bu hor görülen ulus aracılığıyla diğer tüm ulusları bereketleme amacı, Kutsal Kitap'ta, RAB'bin İsrailileri kendilerini yok etme girişiminde bulunanlardan koruduğunu anlatan her bölüm okunduğunda hatırlanmalıdır.

Tanrı, onları savunuyordu, ama bunun nedeni, *İsraillilerin* diğer uluslardan *daha iyi olmaları değildi*, onları savunuyordu, çünkü *onlar aracılığıyla* gücünü ve görkemini göstermeye ve dünyaya kurtuluş sağlamaya kararlıydı; İsrailliler Tanrı'nın bu amacını gerçekleştirecek olan **kanaldılar**. Tanrı, İbrahim, İshak ve Yakup'un soylarını korumakla, aynı zamanda “*yeryüzündeki tüm insanlara*” sunmak istediği Bereketlerini de korumuş oluyordu.

Daha da önemlisi, RAB Tanrı'nın adının ünü tehlikede bulunuyordu. O, bu zayıf ve hor görülen ulus aracılığıyla tüm ulusları bereketleyeceğine dair Kendi büyük adı üzerine ant içmişti.¹⁸⁷

Tanrı vaat ettiğini Adının onuru uğruna titizlikle ve kesinlikle yerine getirecekti. Eğer adımızın ünü, ya da ailemizin onuru tehlikede bulunsaydı, bizler de aynı şekilde davranmaz mıydık?

TANRI İBRAHİM'İ DENER

Gelin şimdi İbrahim'in büyük ve önemli kurbanı hakkındaki klasik öyküye geri dönelim.

Öykünün ortamı şudur: İbrahim çok yaşlanmıştı. İsmail'i göndereli yıllar olmuştu. Evde kalan yalnızca İbrahim'in oğlu İshak'tı.

Tanrı, İbrahim'in imanına çok güçlü bir deneme uygulamak üzereydi. RAB Tanrı aynı zamanda Adem'in çocuklarını günahın ölüm cezasından kurtarmak için yapmayı planladığı şey hakkında dünyaya bazı örnekler ve peygamberlikler göstermek üzereydi.

“Daha sonra Tanrı İbrahim'i denedi. ‘İbrahim!’ diye seslendi. İbrahim, ‘Buradayım!’ dedi. Tanrı, ‘İshak’ı, sevdiğin biricik oğlunu al, Moriya bölgesine git’ dedi. ‘Orada sana göstereceğim bir dağda oğlunu yakmalık sunu olarak sun.’” (Yaratılış 22:1-2)

Tanrı, İbrahim'i belirli bir dağ sırtına yolculuk etmesi ve orada biricik oğlunu öldürmesi ve sonra bir sunakta yakması için yönlendirdi! Ne kadar dehşet verici bir talep! Bu talep, Tanrı'nın daha önce bir insandan hiçbir zaman yapmasını istemediği ve daha sonra da hiçbir zaman istemeyeceği türde bir talepti. Ama yine de, İshak'ın – Adem'in tüm soyu gibi– bir günah-borcu vardı, bu nedenle hakkında verilen yargı adildi: ölüm.

“İbrahim sabah erkenden kalktı. Eşeğine palan vurdu. Yanına uşaklarından ikisini ve oğlu İshak'ı aldı. Yakmalık sunu için odun yarıdıktan sonra, Tanrı'nın kendisine belirttiği yere doğru yola çıktı.” (Yaratılış 22:3)

İbrahim Tanrı'ya güvendi, ama kolay değildi. Büyük acılar içinde geçen üç gün süreyle İbrahim, oğlu ve iki uşağı yolculuk ettiler, attıkları her adım onları infaz yerine daha da yaklaştırmaktaydı.

“İbrahim, üçüncü gün gideceği yeri uzaktan gördü. Uşaklarına, ‘Siz burada, eşeğin yanında kalın’ dedi. ‘Tapınmak için oraya gidip oğlum ile birlikte döneceğiz.’” (Yaratılış 22:4-5)

İbrahim, uşaklarına, ‘Oğlum ile birlikte yanınıza döneceğiz’ dedi.

Eğer İshak öldürülecek ve bir sunak üzerinde yakılacaksa, İbrahim ve oğlu, birlikte nasıl *geri dönebilirlerdi?* Kutsal Yazılar’ın bir bölümünde bu sorunun yanıtı verilir. Tanrı, İshak’tan büyük bir ulus yapacağını vaat ettiği için, İbrahim, oğlunu kurban ettikten sonra Tanrı’nın onu tekrar dirilteceğine inandı.¹⁸⁸ İbrahim, RAB Tanrı’nın vaatlerini her zaman yerine getirdiğini öğrenmişti!

TANRI İSHAK’IN YERİNE GEÇEN BİR KURBAN SAĞLAR

“İbrahim yakmalık sunu için yardığı odunları İshak’a yükledi. Ateşi ve bıçağı kendisi aldı, birlikte yürüdüler.” (Yaratılış 22:6)

Baba ve oğul dağda birlikte yürürlerken İshak, İbrahim’e seslendi:

‘Baba!’

İbrahim onu, ‘Evet, oğlum!’ diye yanıtladı.

*İshak, ‘Ateş ile odun burada, ama **yakmalık sunu kuzusu nerede?**’ diye sordu.*

*İbrahim, ‘Oğlum, **yakmalık sunu için kuzuyu Tanrı kendisi sağlayacak**’ dedi. İki birlikte yürümeye devam ettiler.*

Tanrı’nın kendisine belirttiği yere varınca İbrahim bir sunak yaptı. Üzerine odun dizdi. Oğlu İshak’ı bağlayıp sunaktaki odunların üzerine yatırdı. Onu boğazlamak için uzanıp bıçağı aldı.

Ama RAB’İN meleği göklerden, ‘İbrahim, İbrahim!’ diye seslendi. İbrahim, ‘İşte buradayım!’ diye karşılık verdi.

Melek, ‘Çocuğa dokunma’ dedi. ‘Ona hiçbir şey yapma. Şimdi Tanrı’dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin.’

İbrahim, gözlerini kaldırıp çevresine bakınca, arkasında duran, boynuzları sık çalılara takılmış bir koç gördü. (Yaratılış 22:7-13a)

Rab müdahale etti.

İbrahim’in oğlu, ölüm cezasından esirgenecekti!

İbrahim çevresine baktı ve uzakta aynı dağın sırtında,

ağaçların altındaki çalıların içinde hareket eden bir şey dikkatini çekti. Neydi bu? Yoksa, yoksa...olabilir miydi? Evet! Tanrı'ya övgüler olsun! *“Boynuzları sık çallara takılmış, kusursuz bir koç!”*

Tanrı, *‘kurban sunusu yasası’* ile uyumlu olarak günahkârın yerine geçen bir kurban sağlamıştı.

“İbrahim gitti ve koçu alıp getirdi. Oğlunun yerine onu yakmalık sunu olarak sundu. (Yaratılış 22:13b)

İbrahim'in oğlu, üzerinde hüküm süren bu ölüm yargısından neden kurtuldu? *“İbrahim'in oğlunun yerine”* koç ölmüştü.

Tanrı, günahkârın yerine geçen bir kurban sağlamıştı.

RAB SAĞLAYACAKTIR

*“Ve İbrahim oraya, **Yahve yire (RAB – Sağlar)** adını verdi. **‘Rab’bin dağında sağlanacaktır’** sözü bu yüzden bugün de söyleniyor.” (Yaratılış 22:14)*

İbrahim, oğlunun yerine koçu öldürdükten sonra, neden o yere, *‘RAB – Sağlaya – caktır’* adını verdi? İbrahim o yere neden *‘RAB – Sağla – di’* adını vermedi?

İbrahim peygamber *“RAB sağlayacaktır,”* sözleriyle o günden yaklaşık iki bin yıl sonra gerçekleşecek olan gelecekteki bir olayı ilan ediyordu. Çünkü Rab, yalnızca tek bir insanı ölümden kurtarmak için değil, tüm dünyaya eksiksiz ve nihai bir kefarete sağlamak için bu aynı dağın sırtında (daha sonra Yeruşalim kenti burada kuruldu) başka bir kurban tedarik edecekti.

İbrahim, oğlu İshak ile birlikte kurbanın sunulacağı dağa varmak için yavaş yavaş ve zorlukla yürürken oğluna ne söylediğini hatırlıyor musunuz? Ona şöyle dedi:

*“**Yakmalık sunu için kuzuyu Tanrı kendisi sağlayacak.**”*

İbrahim'in söz ettiği şey neydi? Tanrı, İbrahim'in oğlunun yerine geçerek ölmesi için bir *kuzu* mu sağlamıştı? Hayır, Tanrı bir kuzu sağlamadı. Tanrı bir *koç* sağladı. O zaman İbrahim peygamber Tanrı'nın *kendisi için bir kuzu* sağlayacağından söz ettiğinde ne demek istedi?

Bu sorunun şaşırtıcı yanıtı çok yakında ortaya çıkacak, ama daha önce birkaç öykünün daha anlatılması gerekiyor.